

УДК 327.5(477):101

**INTERNATIONAL ARMED CONFLICT IN UKRAINE:
THE ETHNO-PHILOSOPHICAL DIMENSION
МІЖНАРОДНИЙ ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ В УКРАЇНІ:
ЕТНОФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР**

Авер'янова Н.М. / Averianova N.M.*к.філос.н. / с.ph.s.*

ORCID: 0000-0002-1088-2372

*Taras Shevchenko National University of Kyiv,**Kyiv, Volodymyrska Street 60, 01601**Київський національний університет імені Тараса Шевченка,**Київ, вул. Володимирська 60, 01601***Воропаєва Т.С. / Voropaeva T.S.***к.психол.н., доц. / с.p.s., as.prof.*

ORCID: 0000-0001-8388-7169

*Taras Shevchenko National University of Kyiv,**Kyiv, Volodymyrska Street 60, 01601**Київський національний університет імені Тараса Шевченка,**Київ, вул. Володимирська 60, 01601*

Анотація. Стаття присвячена інтегративному аналізу збройного конфлікту в Україні. Автори статті розглядають особливості міждержавних конфліктів на пострадянському просторі. Специфіка конфліктизації міждержавних відносин в епоху глобалізації полягає в тому, що це явище стає транснаціональним і планетарним за своєю природою. Актуальність дослідження збройного конфлікту в Україні у контексті етнофілософії зумовлюється необхідністю розробки збалансованої концепції етнонаціональної політики в нашій державі. Збройне протистояння на території України розглядається як міждержавний збройний конфлікт неоколоніального типу. Проаналізовано проблеми забезпечення міжнародної та національної безпеки в контексті збройного конфлікту в Україні.

Ключові слова: конфлікт, збройний конфлікт, етнофілософія, неоколоніалізм, Україна, Російська Федерація.

Вступ.

Однією з фундаментальних проблем міжнародних відносин в сучасному глобалізованому світі є високий рівень їх конфліктності. На пострадянському просторі конфліктогенність міждержавних відносин періодично активізується, а кардинальні геополітичні, соціально-економічні, політико-правові й соціокультурні зміни, які відбуваються в суспільствах пострадянських країн, поглиблюють конфліктні ситуації у всіх сферах людського буття. Конфлікт (від латинського слова *conflictus* – зіткнення) необхідно розглядати як один з видів соціальної взаємодії, учасниками якої можуть бути окремі індивіди, людські угруповання, організації, установи, суспільства, країни, держави тощо. І внутрішні (внутрішньодержавні), і зовнішні (міждержавні) конфлікти послаблюють можливості будь-якої країни захищати свої національні інтереси на міжнародній арені, такі конфлікти можуть використовуватись як інструмент тиску на керівництво держави та прийняття нею невигідних для себе рішень.

Відомо, що важливими інструментами неоколоніальної політики колишніх

імперій є деетнізація та конфліктизація колонізованих соціумів. Деетнізація – це процес послаблення дії етнічного чинника у соціумі, зниження його етнічної гомогенності та нівеляції етнічної ідентичності його членів. Конфліктизація – це процес підвищення рівня конфліктності у будь-якому соціумі (як на індивідуальному, так і на колективному рівні), процеси конфліктизації можуть бути природними і штучними, реальними і потенційними, зовнішньо- та внутрішньо-інспірованими тощо [2]. Неоколоніальна політика передбачає інспірування штучних конфліктів та використання конфліктогенного потенціалу будь-якої соціальної, економічної, політичної взаємодії у суспільствах колонізованих країн. Таким чином, проблема конфліктизації міжнародних відносин у сучасному глобалізованому світі є доволі актуальною і займає важливе місце в системі сучасної соціогуманітаристики. У коло даної проблематики входить і питання збройного конфлікту на території України, конструктивне вирішення якого має величезне практичне значення як для Європи, так і для всього світу. Актуальність дослідження збройного конфлікту в Україні у контексті етнофілософії зумовлюється також необхідністю розробки збалансованої концепції етнонаціональної політики в нашій державі.

Етнофілософія – це галузь сучасної соціальної філософії, що вивчає етнічність, етнічне різноманіття людства, роль етносів в історії людства, механізми відтворення етносу, процеси етнізації та деетнізації соціумів, фольклор, міфологію, народну мудрість, світогляд, філософські аспекти морально-етичних і культурно-естетичних уявлень різних етносів, онтологію і аксіологію етносу, особливості етнічних картин світу, філософський вимір духовної культури етносу, особливості національних філософських традицій, етнічний вимір історико-філософського процесу, а також основи етноорієнтованих ідеологій. Розвиток етнофілософії пов'язаний із творчістю А. Бергсона, М. Вебера, Дж. Віко, Л. Вітгенштейна, Г. Гадамера, В. Гумбольдта, Е. Дюркгейма, І. Самнера, Г. Спенсера, А. Тойнбі, А. Шюца, М. Бердяєва, П. Сорокіна, Г. Шпета, а також сучасних українських і російських вчених: А. Баклушиної, Н. Берковича, В. Ванчугова, Н. Гаврилова, В. Євтуха, Г. Лозко, А. Масліхіна, В. Петрової, А. Полуєктова, Ю. Попкова, Ю. Семенова, Н. Терєбіхіна, Є. Тюгашева, Д. Ушакова, Ю. Хананіної та ін. Етнофілософія може виконувати роль інтегратора різних етно-спрямованих дисциплін (етнології, етносоціології, етнополітології, етнопсихології та ін.), систематизуючи і спрямовуючи їх на глибоке дослідження багатьох проблем, в тому числі й конфліктів. Використання інтегративного підходу дозволяє всебічно проаналізувати сутність збройного конфлікту на теренах України, з'ясувати його специфіку й причини, виявити основні суперечності у сфері соціальних, економічних, політичних, духовно-світоглядних зв'язків між громадянами України, знайти оптимальні способи деконфліктизації українського соціуму.

Основний текст.

Відомо, що конфлікт є однією з форм життєдіяльності будь-якого суспільства. Конфлікт є певним «началом», що пронизує всі сфери життя соціуму, редукуючись в особливі способи взаємодії, які є характерними для певної сфери суспільного життя. Будь-який конфлікт може приводити і до

деструктивних, і до конструктивних наслідків. Інколи внутрішні конфлікти завдають певній групі (або спільноті) більше шкоди, ніж зовнішній ворог [5]. Сутність процесів конфліктизації особливо гостро розкривається в періоди кризового стану суспільства. Конфлікти (через свої деструктивні наслідки) привертають до себе увагу представників різноманітних галузей знання (філософії, соціології, конфліктології, психології, історії, політології, правознавства, військової науки, культурології, етнології, педагогіки тощо), зокрема, з метою розробки оптимальних способів їх вирішення на тих чи інших рівнях розгортання конфліктного протистояння різних сторін [5; 7; 8; 9; 10; 11].

Оскільки до міжнародних конфліктів відносять міждержавні конфлікти малої та великої інтенсивності, міжнародні кризи, революції, гібридні війни, тероризм, екстремізм, світові й локальні війни, то нинішній конфлікт в Україні можна визначити як тривалий міжнародний збройний конфлікт неоколоніального типу, який виник у результаті ескалації гібридної війни, що розпочалась задовго до 2014 р., адже гібридна агресія Кремля проти України (а також проти інших незалежних держав пострадянського простору) пов'язана як із намірами відновити СРСР, так і з прагненнями відновити Російську імперію у кордонах 1913 р. [4]. Курс України на європейську та євроатлантичну інтеграцію став потужним викликом для Російської Федерації, яка сприйняла європейський вектор розвитку України як значну загрозу для власних геополітичних і неоколоніальних планів. Отже, події у Криму і на Сході України на початку 2014 р. дають підстави розглядати збройну агресію Росії як міжнародний збройний конфлікт неоколоніального типу.

Збройний конфлікт в Україні тісно пов'язаний з неоколоніальною політикою Кремля. Відомо, що наслідки колоніального панування колишніх імперій помітно проявляються і в сучасному світі, зокрема, через постійний неоколоніальний тиск колишніх імперських центрів на нові незалежні держави. Відомо, що упродовж кількох століть український народ відчував на собі багато деструктивних імперських та колоніальних впливів: захоплення етнічної території українців; принижений правовий статус місцевого населення; нещадна економічна експлуатація природних багатств і праці місцевого населення на користь імперського центру; гальмування економічного розвитку, позбавлення або обмеження повноти суверенітету українського народу на користь імперського центру; застосування військової сили; анексії території; лінгвоцид і етноцид; репресії й голодомори; насильницьке переміщення людей з їхніх рідних земель на нові території; нав'язування ідеології та цінностей колонізатора; деукраїнізація; маргіналізація етнічних і національних груп; інспірування різних форм внутрішнього протистояння та розколів суспільства; релігійна, культурна та етнічна дискримінація; культурна асиміляція та гібридизація тощо. Оскільки розпад колоніальної системи імперіалізму не приводить до негайної ліквідації колоніалізму та його наслідків, то у багатьох звільнених країнах (в тому числі і в Україні) представники колишнього імперського центру продовжують утримувати домінуючі суспільно-політичні та економічні позиції. Вони можуть використовувати будь-які засоби (економічний тиск, змови, підкуп, підривно діяльність, терористичні акти,

неоколоніальні інформаційно-психологічні війни тощо) для того, щоб тримати під своїм впливом країни, що звільнилися, нівелювати (або й знищити) завойовану ними незалежність. У результаті колоніальної політики колишніх імперій Україна поступово перетворювалась на колонізовану периферію, а українська «колонізована людина» втрачала повноцінну суб'єктність, починала вважати себе неповноцінною, недолугою, провінційною тощо. Українцям нав'язувались не тільки колоніальна ідеологія і ментальність, колоніальний політичний дискурс і колоніальні культурні практики, колоніальні нарративні стратегії і радянський «новояз», спрямовані на всебічну підтримку політичної й економічної влади імперського центру, але й комплекс неповноцінності, маргінальна ідентичність, а також прагнення наслідувати дії колонізатора, переймаючи його культурні звички, уявлення, судження, цінності та інститути. Постколоніальною бідую України є знищена еліта, репресована наука, нівельована національна самосвідомість і суб'єктність [2].

Колоніальна ідеологія Російської імперії, а у подальшому Радянського Союзу передбачала створення певних міфів і міфологем, що реалізувалися в науці, освіті, мистецтві та сприяли зміцненню колоніальної системи. Зазвичай, такі міфи та міфологеми мають мало спільного з історичною правдою, вони підтримуються надуманими науковими фактами і художнім відображенням у мистецтві, що стають більш переконливими завдяки таланту митців, які їх відтворюють. Так, імперська концепція триєдиного російського народу, який нібито складався з великоросів (росіян), малоросів (українців) і білорусів, увійшла в радянську історію. Іронією долі є те, що ідею триєдиного російського народу висунули саме українські духівники-філософи, у подальшому ця ідея набула в Російській імперії офіційного статусу. Поняття Малоросії та малоросів формували світоглядні уявлення українців, які вмотивовували Україну як невід'ємну складову спочатку Російської імперії, а потім – СРСР. Сьогодні російські ідеологи наполегливо підтримують міфи про триєдиність російської нації, «старшого брата» та єдність Російської православної церкви, що дає привід Російській Федерації впроваджувати в життя концепцію «Русского мира», яка в реальності є складовою широким неоімперських експансіоністських планів Російської Федерації. Суттєвим є те, що в «Русском мире» «русская духовная и культурная традиция» [3] розглядаються як важливі чинники, які здатні об'єднати населення Росії, російськомовних громадян інших країн і російську діаспору в єдину спільність [1], що передбачає етнічну асиміляцію і зросійщення іншоетнічних осіб.

У сучасній соціогуманітаристиці виділяють кілька підходів до розуміння збройних конфліктів, відповідно до яких використовуються різні аналітичні моделі, що дозволяють пояснити ці конфлікти, запропонувати й обґрунтувати різне бачення їх еволюції та перспектив врегулювання. Інтегративний підхід дозволяє виокремити основні виміри конфліктів, що виникли на пострадянському просторі (дані виміри перебувають у тісних діалектичних взаємозв'язках): 1) територіальний вимір; 2) геополітичний вимір; 3) політико-ідеологічний вимір; 4) неоімперський вимір; 5) енергетичний вимір; 6) міжцивілізаційний вимір; 7) економічний вимір; 8) військовий вимір; 9)

інформаційний вимір; 10) внутрішньо-політичний вимір; 11) зовнішньо-політичний вимір; 12) безпековий вимір. Етнонаціональний чинник може бути задіяний як у рамках внутрішньополітичного виміру (коли всередині держави наявні конфлікти з участю етнічних груп та національних меншин), так і в рамках зовнішньополітичного виміру (коли наявні конфлікти між різними національними державами). Не можна зводити всі існуючі конфлікти до міжетнічних та міжнаціональних, оскільки кожна конфліктна ситуація може динамічно змінюватись. Наприклад, на початковій стадії придністровського конфлікту були використані мотиви етнічної мобілізації, але сьогодні він оцінюється експертами як територіальний конфлікт, позбавлений етнічного й конфесійного змісту. Існують також конфлікти, що зародились на політичному, соціально-економічному або іншому підґрунті, але пізніше набули етнічного змісту. Взагалі міжетнічні конфлікти дуже важко врегулювати, і методи, які є дієвими у конфліктах іншого типу, не завжди є ефективними в даних ситуаціях. Окремі дослідники намагаються надати етнічного забарвлення російсько-українському збройному конфлікту. Це є політизація етнічності, адже військові формування РФ вторглись на територію України для захисту не етнічних росіян (які проживають в усіх українських регіонах), а «для захисту російськомовних» людей, які, до речі, мешкають в усіх нових незалежних державах, що утворились на теренах колишнього СРСР. Крім того, російськомовними були практично всі громадяни колишнього СРСР, при цьому вони ніколи не вважались етносом (так само, як і англомовні громадяни тих держав, які колись були у складі Британської імперії). Відомо, що після рішення РФ про військове втручання в Україну у березні 2014 р. представники різних громадських організацій, у тому числі й етнічні росіяни та російськомовні громадяни України, звернулись до Президента Росії В. Путіна з проханням не втручатися у внутрішні справи України і не вводити російські війська для врегулювання конфлікту, якого немає. Враховуючи всі ці факти, ми повністю підтримуємо думку М. Степика, який підкреслює, що політизацію етнічності слід «визначити як загрозу національній безпеці держави, її цілісності та суверенності» [6, с. 9].

Зовнішня інспірованість і штучність сецесіоністських (пов'язаних з виходом із складу держави) рухів та намагання репрезентувати їх як міжетнічні дуже чітко простежуються на теренах Донецької та Луганської областей. По-перше, окуповані райони Донецької та Луганської областей є частиною української етнічної території, яка продовжується на південний схід і за межами державного кордону України. Як Російська імперія, так і СРСР намагались максимально деукраїнізувати цю територію, використовуючи для цього масові переселення та інші засоби. По-друге, основою сучасної української літературної мови є не тільки говірки Середньої Наддніпрянщини, але й південно-східне наріччя, яке охоплює Дніпропетровську, Донецьку, Запорізьку, Луганську, Полтавську, Харківську й Херсонську області, Крим, а також південно-східні частини Київської, Кіровоградської, Одеської, Сумської, східну частину Черкаської та південну частину Миколаївської областей. Окрім цього, південно-східне наріччя також поширене в сусідніх з Україною районах Белгородської, Воронежської, Курської та Ростовської областей РФ. По-третє,

російсько-український збройний конфлікт ґрунтується і не на мовній, і не на етнічній ідентичності (бо в ОРДЛО мешкають переважно російськомовні українці, а російськомовними можуть бути і етнічні росіяни, і етнічні українці, і етнічні білоруси, і етнічні литовці, і етнічні казахи тощо). Просто одна група російськомовних громадян України визнає незалежність і територіальну цілісність України, вважаючи себе представниками української політичної нації, а інша група – ні. Отже, цей конфлікт ґрунтується передусім на світогляді колонізованої людини, який формувався століттями, під впливом політичних, економічних та соціокультурних чинників, котрі періодично активували і Російська імперія, і СРСР, і нинішня РФ. Регіональна ідентичність нинішніх мешканців ОРДЛО цілеспрямовано формувалась не як субнаціональна (як це відбувається у цивілізованих країнах світу), а як наднаціональна, при цьому російська мова також вважалась наднаціональною. При цьому міфи щодо утисків прав російськомовних громадян були лише прикриттям для російської агресії. По-четверте, економічними передумовами російсько-українського збройного конфлікту були: а) боротьба за ресурси не тільки між українськими олігархами, але й між Україною та Росією; б) депресивний соціально-економічний стан населення Донецької та Луганської областей; в) відсутність «соціальних ліфтів» у соціально-економічній сфері цих областей тощо. Місцеві олігархи сприяли поширенню українофобських настроїв у регіоні, поступово перетворюючись на лобістів російських інтересів (політичних, економічних, мовних, релігійних, інформаційних та ін.). Окрім цього, місцеві олігархи протидіяли розвитку громадянського суспільства в регіоні та підвищенню рівня політичної культури громадян. Жорсткість, непрофесійність і недалекоглядність місцевої влади, підігрівання місцевими олігархами сепаратистських настроїв окремих груп привели до того, що місцева влада та олігархи зі своїми міні-арміями стали інструментами реалізації російського неоімперського проекту «Русский мир», уможлививши російський неоімперський реванш. У березні-квітні 2014 р. у штурмах адміністративних будівель і в розгоні патріотичних мітингів у Донецьку брали участь так звані «російські туристи», здебільшого це були люди в камуфляжі, які тримали в руках дубинки, бити, ножі, петарди, ланцюги, травматичну зброю тощо. В даній ситуації місцева влада не змогла організувати належну відсіч озброєним людям, а місцеві правоохоронці повели себе як зрадники. Ці дії стали вирішальними для розгортання збройної агресії на території України.

Висновки.

Отже, російсько-український збройний конфлікт неокolonіального типу має комплексний характер. Ще з 1990-х років РФ скуповувала перспективні українські підприємства, намагалась контролювати видобуток природних ресурсів, зберегти й посилити військові бази на території України, шантажувати поставками енергоресурсів, заблокувати доступ України до власних родовищ природних ресурсів, заохочувати сепаратистські настрої в окремих регіонах, втручатися у вибори, гальмувати процеси демократизації, активізуючи діяльність російських спецслужб на теренах України, створюючи систему деструктивної інформаційно-психологічної обробки населення,

протидіючи реалізації європейського вибору українського народу. Втручання РФ у внутрішні справи України спрямоване на порушення конституційного устрою, суверенітету й територіальної цілісності, внутрішньої суспільно-політичної стабільності й правопорядку у державі. Вивчення етнофілософських аспектів даного конфлікту підтверджує його зовнішню інспірованість і штучність, шляхом політизації етнічності цей конфлікт намагаються репрезентувати як міжетнічний.

Література:

1. Авер'янова Н.М. Російські неоімперські міфи в мистецтві України постколоніальної доби // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Українознавство». – Випуск 20. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. – С. 20-24.
2. Воропаєва Т.С. Конфліктизаційні та деконфліктизаційні процеси в Україні: соціально-філософські аспекти // Научний взгляд в будуще. – Вып. 10. – Т. 2. – Одесса: КУПРИЕНКО СВ, 2018. – С. 49-56.
3. Выступление Святейшего Патриарха Кирилла на торжественном открытии III Ассамблеи Русского мира // Русская Православная церковь. Официальный сайт Московского патриархата. URL: <http://www.patriarchia.ru/db/text/928446.html>
4. Горбулін В.П. «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостратегії реваншу // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 4(33). – С. 5-12.
5. Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. М.І. Пірен, Г.В. Ложкіна. – Чернівці-Київ, 1995. – 318 с.
6. Степико М.Т. Етнічний чинник «заморожених» конфліктів: висновки для Донбасу / Національний інститут стратегічних досліджень, грудень 2018. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/111Az_Stepiko_31.10.2018-d36d6.pdf
7. Averre Derek. The Ukraine Conflict: Russia's Challenge to European Security Governance // Europe-Asia Studies. – 2016. – № 68(4). – P. 699-725.
8. Bebler Anton. Crimea and the Russian-Ukrainian Conflict // Romanian Journal of European Affairs. – 2015. – Vol. 15(1). – P. 35-54.
9. Esteban J. Polarization, fractionalization and conflict // Journal of Peace Research. – 2008. – Vol. 45(2). – P. 163-182.
10. Nye J. Understanding International Conflicts: An Introduction to Theory and History. Sixth edition. – Cambridge: Harvard University Press, 2007.
11. Strasheim Julia. Power-Sharing, Commitment Problems, and Armed Conflict in Ukraine // Civil Wars. – 2016. – 18(1). – P. 25-44.

References:

1. Averyanova N.M. (2018). Rosijs'ki neoimpers'ki mify v mystecztvi Ukrayiny postkolonial'noyi doby [Russian neo-imperial myths in the art of post-colonial era Ukraine] in *Visnyk Kyyivs'kogo nacional'nogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriya «Ukrayinoznavstvo»* [Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Ukrainian Studies Series], Vypusk 20, Kyiv: VPCz «Kyivskiy universytet», pp. 20-24.
2. Voropayeva T.S. (2018). Konfliktyzatsiyni ta dekonfliktyzatsiyni protsesy v Ukrayini:

sotsial'no-filosofs'ki aspekty [Conflict and Deconfliction Processes in Ukraine: Socio-Philosophical Aspects] in *Nauchnyy vzglyad v budushchee* [Scientific Look into the Future], Vyp. 10, T. 2, Odessa: KUPRYENKO SV, pp. 49-56.

3. Vystuplenie Svyatejshego Patriarha Kirilla na torzhestvennom otkrytii III Assamblei Russkogo mira (2018) [Speech by His Holiness Patriarch Kirill at the grand opening of the III Assembly of the Russian World] in *Russkaya Pravoslav'naya cerkov. Oficialnyj sayt Moskovskogo patriarhata* [Russian Orthodox Church. The official website of the Moscow Patriarchate], URL: <http://www.patriarchia.ru/db/text/928446.html>

4. Gorbulin V.P. (2014). «Gibrydna vijna» yak klyuchovyj instrument rosijs'koyi geostrategiyi revanshu [«Hybrid war» as a key tool in the Russian geostrategy of revenge] in *Strategichni priorytety* [Strategic priorities], № 4(33) , pp. 5-12.

5. *Slovyk-dovidnyk terminiv z konfliktologiyi* [Glossary of Conflict Terms] (1995), ed. M.I. Piren, G.V. Lozhkin, Chernivtsi-Kyyiv, 318 pp.

6. Stepyko M.T. Etnichnyj chynnyk «zamorozhenyx» konfliktiv: vysnovky dlya Donbasu (2018) [Ethnic Factor in Frozen Conflicts: Conclusions for the Donbas], URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/111Az_Stepiko_31.10.2018-d36d6.pdf

7. Averre Derek. (2016). The Ukraine Conflict: Russia's Challenge to European Security Governance in *Europe-Asia Studies*, issue 68 (4), pp. 699-725.

8. Bebler Anton. (2015). Crimea and the Russian-Ukrainian Conflict in *Romanian Journal of European Affairs*, Vol. 15(1), pp. 35-54.

9. Esteban J. (2008). Polarization, fractionalization and conflict in *Journal of Peace Research*, Vol. 45(2), pp. 163-182.

10. Nye J. (2007). *Understanding International Conflicts: An Introduction to Theory and History. Sixth edition*, Cambridge: Harvard University Press, 240 pp.

11. Strasheim Julia. (2016). Power-Sharing, Commitment Problems, and Armed Conflict in *Ukraine in Civil Wars*, 18(1), pp. 25-44.

Abstract. *The article is devoted to the integrative analysis of armed conflict in Ukraine. The authors of the article consider the peculiarities of interstate conflicts in the post-Soviet space. The specificity of the conflict between state relations in an era of globalization is that this phenomenon becomes transnational and planetary in nature. The urgency of the study of armed conflict in Ukraine in the context of ethno-philosophy is determined by the need to develop a balanced concept of ethno-national policy in our country. An armed confrontation on the territory of Ukraine is considered as an inter-state armed conflict of the neo-colonial type. The article analyzes the problems of ensuring international and national security in the context of armed conflict in Ukraine.*

Key words: *conflict, armed conflict, ethno-philosophy, neocolonialism, Ukraine, Russian Federation.*

Статья отправлена: 10.10.2019 г.
© Авер'янова Н.М., Воропаева Т.С.